

Disput. Jur. de Judiciis. Tit. III.

causis summiariis dixi sequutus plurimos *sppratis*. 2. disp. 4. num. 8. habere vim litis contestationis primum illum actum, qui solet fieri, dum iudex incipit cognoscere de meritis cause, qui operatur effectus litis contestationis quod omnia, ut agnovit etiam Baldus dicta 3. part. 6. principal. question. 4. n. 32. versic. Ex quo infero. Sed productio instrumenti, & petatio executionis praedit oppositionem rei, & actum, ex quo iudex incipit cognoscere de meritis cause. Ergo non est facta litis contestatio, neque habetur loco contestatio. Alioquin in omni causa executiva erit duplex litis contestatio, altera cum sit productio instrumenti, altera cum reus se opopnit exequutioni; quod est absurdum.

29 Neque Doctoribus contraria sententiam afferentibus suffragantur authoritas Bartoli, quam habent pro unico fundamento, quam tamen inconsiderat sequuntur. Et si quando recte cadit, appositiissime nunc cadit quod dici solet (ut ego memini supra tit. 1. disput. 3. num. 20. circa finem) solere Doctores tamquam aves volantes sine ratione ad anteriorum volatum moveri, ut generaliter de omnibus hominibus norat Seneca lib. de vita beata, cap. 1. Et dixit quidem unum verbum Bartolus, ex quo sunt seducti, verum subito se correxit, & qui illum sequuntur, correctionis adhibita ratione non habuerunt. In illa leg. si quis stipulatus 57. n. 4. ff. de solutione, ejus verba sunt: *Et per hanc solutionem dico, quod in instrumentis confessionatis, & continentibus garantigiam, qua habent executionem paratam, sicut sententia, si ibi unum venit in obligatione, aliud in solutione, durat facultas solvendi, donec per utrumque illius instrumentum; vel magis propriè, donec si at litis contestatio, vel quasi contestatio super illa executione.* Hac Bartolus. Ubi neque illum verbum de interruptione prescriptionis, sed solum de facultate solvendi in illo casu, in quo insinuavit durare usque ad productionem instrumenti garantigii, sed illico corrigens se affirmavit, durare usque ad contestationem executionis, plane agnoscentis discrimen inter productionem instrumenti garantigii, & contestationem super executionem, quod magis facit contra quam pro contraria sententia. Quare non recte noravit Baldus ibi, sensisse Bartolum, productionem instrumenti garantigii habere vim litis contestationis, contrarium enim magis colligunt ex verbis Bartoli.

30 Verum est tamen, istam resolutionem, quod productio instrumenti, & petatio executionis non sufficiat ad interrumpendam prescriptionem via executiva, posse limitari eo casu, quo productio instrumenti fieret in iudicio, contra reum presentem, tunc enim non securus fieret interruptio prescriptionis, quam sit per citationem. Quia tantum operatur presentia partis in iudicio, quantum citatio, lege etiam 29. §. Si hereditate, ff. de minoribus, ubi presentia litigatori, & evocatio iudicis, seu citatio equiparantur. Docet Baldus in l. 1. num. 2. ff. de in ius vocand. ex cuius doctrina hanc limitationem tradit Jafon in dicta leg. 1. num. 2. & in leg. ex hoc editio 3. num. 5. ff. de eo per quem facit. erit. Felinus in dict. cap. illud, num. 8. de prescript. Baldus dict. 3. part. 6. principal. quest. 4. n. 9. vers. Amplia 1. & Gaspar Roderic, ac annis reddit. lib. 2. quest. 9. num. 70.

31 Ex quibus inferitur. Primo, prescriptionem via executiva non interrumpi, nisi interveniat citatio rei ad executionem incipiendo, aut perficiendo, aut quasi citatio. Alios casus, quibus interrumpitur, vide apud Castillo in leg. 63. Tauri, verbo Diezanos collect. 6. ex vers. Quare dictum est.

32 Secundo, item viam ipsam executivam perpetuari per actum illum, qui in via executiva habet vim litis contestationis, videlicet oppositionis rei contra executionem, & oppugnationis illius per propositionem suarum exceptionum, aut per consummacionem eius, qua habetur loco litis contestationis, ut superius adnotavimus, num. 22. in fin. & notat Baldus de prescription. 4. part. 6. princip. num. 2. in fin. & Castillo in leg. 63. Tauri, verbo Diezanos, collect. 6. vers. Tertio interrumpitur. Perpetuatur autem via executiva per actum istum usque ad quadraginta annos more omnium actionum, juxta textum in leg. ultima Codicis de prescription. 30. vel 40. annos. & ibi tradita à Doctoribus, & novissime à Petro Barbofa ex num. 1. docuit Baldus dicta 4. par. 6. princip. ex numero 1. Rodericus Suarez in lege post rem, notabilis 2. §. Considera ultimo, num. 3. & 4. ff. de

re jud. Covartus in relect. cap. possessor, de reg. jur. in 6. secunda parte §. 12. n. 6. & in specie loquens de via executiva Parladorius lib. 1. rerum quotidiana. cap. 1. §. 13. num. 19. Volano in Curia Philippica, 2. parte, §. 1. num. 12. 13. & 14. Villadiego in Politica, cap. 2. numero 40.

SUMMA DISPUTATIONIS QUINTÆ.

- 1 Pro obligatione virtuali, & tacita, non posse mandari executioni instrumenta, qui senferint. Exempla obligationis virtualis, & tacita, ib.
- 2 Sententia est stricti juris.
- 3 Statutum de exequendis instrumentis est contra ius.
- 4 Statutum loquens de instrumento debet intelligi de eo, quod immediate provenit ex instrumento.
- 5 Instrumenta, & sententia executioni mandantur quod ea, qua tacite continent, non solum pro expressis.
- 6 Dispersus per exempla, & comprobatio, & n. 7. 8. & 9.
- 10 Paria sunt aliquid esse expressum, & esse implicitè & virtualiter contentum.
- 11 Sententia verba includunt sensum implicitum.
- 12 Statuta tribuentia vim executivam instrumentis, sententia concedere quod implicitè contenta, & connexa cum expressis.
- 13 Ea, qua instrumentum continent implicitè, & virtualiter, proveniunt ex ipso instrumento.
- 14 Testamentum solemne habet executionem paratam, ut heres mittatur in possessionem honorum defuncti, non solum ratione substitutionis aut institutionis expressa, sed etiam tacita contenta in expressa.
- 15 Heres, qui vocatur ad hereditatem ex tacita substitutione, dicitur scriptus in testamento. Scriptum dicitur quod ex scriptura percipitur, & posse legi, quod ex vi verborum expressae scriptorum intelligitur sine extrinseca suppositione, ib.
- 16 Ex ostensione testamenti confitit notorie, quem esse tacite substitutum.
- 17 Testamentum non habet paratam executionem quod substitutionem extensem.
- 18 Conditiones duo sunt generis, aliae sunt necessarie, aliae voluntariae, & earum discrimen quod extensionem dispositionum sub ipsis factarum.
- 19 Ex verisimili & conjecturata mente disponentis extendit substitutione uno casu ad alterum facta sub conditione, sive necessaria, sive voluntaria. Similes casus qui dicuntur, ib.
- 20 Ratione substitutionis extensa testamentum non habet paratam executionem, & rario, ibi n. 21.
- 22 In maioribus Hispanie ex 1. 45. Tauri, testamentum habet paratam executionem ratione substitutionis extensa, & discrimen inter illam, & legem ultimam. Cod. de edit. D. Adr. toll.

DISPUTATIO V.

Utrum sententiae, & instrumenta habeant executionem paratam, non solum quod expressa, sed etiam quod obligationem tacitam in eis virtualiter contentam.

Prima sententia negat, sententias, aut instrumenta habentia paratam executionem ex statuto posse executioni mandari pro obligatione virtuali & tacita in ipsis contenta, & ex ipsis resultante: sed solum ait, habere paratam executionem pro expressa contentis, aut promissis, & pro expressa obligatione. Hanc amplectuntur Baldus in l. iuris gentium 7. §. quod ferè, ff. de pact. & in l. ab Anagnio 23. num. 4. C. mandati, Alexander Jaf. Decius, & Oroscius Butrius in caput, translato 3. n. 8. Imola, & idem Decius ibidem, quos cum plurimis reguli supra, codem titulo, disput. 3. num. 34. Quibus ad. do Cancer. variar. resolut. 2. part. cap. 3. num. 87. & 88. Adducamus exempla, quo res planior fiat. Primo, de mus sententiam declarare Sempronium creditorem Titii, vel Titium debitorem Sempronii, etiam nihil aliud addat, potest simil modo executioni mandari contra Titium, ac si illum condemnasset ad solvendum, praeditam certam quantitatem Sempronio. In secundo exemplo, instrumentum dotale, quo constat, maritum receperisse dotem, etiam si non obligari ulterius ad eam restituendam, potest contra ipsum mandari executioni pro restitutione dotis. In tertio exemplo, instrumentum mutui, quo quis constitutus se receperisse pecuniam mutuam, etiam si non obligari se expresse ad restitutionem, potest executioni mandari contra mutuarium, non fecis ac si se obligasset ad restituendum. In quarto exemplo, obligatio ad factum potest executioni mandari pro interesse, ut latius probavimus supra hoc titul. disput. ex num. 35.

- 6 Hanc sententiam, quod attinet ad primum exemplum, seu executionem sententia probat textus in leg. si cum tit. 4. C. de iudicis, quem ibi commendat Bart. & dicit, nescire se alibi ita clare disponi. Item text. in l. Pomponius 40. §. sed & is, qui in fin. ff. de procur. ibi: *Nam cum judicatur rem meam esse, simul judicatur illius non esse.* textus in l. si inter me, & te 13. ff. de except. rei jud. ibi: *Quia eo ipso, quo meam esse, pronuntiatum est, ex diverso pronuntiatum videtur, tuam non esse, textus in l. si quis rem 24. ff. eod. tit. ubi possessor re petente domino absolutus, si à possessione cedat, & ad dominum revertatur, juvat se ad obtinendum in hoc secundo iudicio exceptione judicati*

Disputatio V.

resultante ex absolutione prima. Tandem text. in l. 1. §. sed non utique, versic. Si autem pronunciaverit, ibi: *Si autem pronunciaverit, calumnatus es, condemnavit eum, & quavis nihil de pena subjecerit, tamen legis potestas adversus eum exercetur, ff. ad S. C. Turpilian.* Sequuntur Angel. conf. 257. n. 6. circa med. vers. Superest autem videre, Cravetta conf. 7. num. 4. Afflictis dec. 157. Surdus decis. 212. num. 12. & 13. Magonius decis. Florentina 3. ex num. 19. Cacheranus decis. 64. num. 3. & sequent. Rovitus decis. 60. Hippolytus de Matfiliis in rubr. de fidei sufforib. quest. 25. num. 219. Afrius in praxi iudiciorum, §. 31. cap. 2. ampl. 2. Aviles in cap. 1. Pretorius verb. Mandato n. 17. Thuseus, litt. E, concl. 491. num. 13. & litter. S, concl. 128. & concl. 129. num. 16. Gratianus discept. forens. tom. 3. cap. 445. num. 20. & tom. 5. cap. 833. ex num. 28. Azevedus in leg. 22. num. 9. tit. 6. lib. 3. recipil. Barbofa in leg. si Pretor 75. in princ. num. 1. post textum, & Bartol. ibi, ff. de iudic.

Loquentes de secundo exemplo, Bald. in l. ad probatio- nem 21. num. 3. Cod. de probationib. ubi dicit, se sic consuistit, & si quis primum consilium, quod dederit, & in leg. 1. §. & ut plenus in 6. per textum ibi, Cod. de rei uxori. action. Imola in l. 1. n. 6. ff. de iis, que in testam. delentur. Andrasas Barbatia in rep. l. cum acutissimi n. 176. Cod. de fidicommiss. Canarius de execut. instrum. quest. 29. n. 64. Bald. Novellus de doce part. 6. privileg. 2. num. 10. Rodericus Suar. in l. post rem in declaratione legi Regni §. secundo extendit num. 1. & 2. ff. de re iudic. Anton. Gomez in leg. 64. Tauri num. 6. Menoch. de adipisci possess. remed. 4. num. 125. Azevedus in l. 1. num. 11. tit. 21. lib. 4. recipil. & num. 10. precedenti, loquitur generaliter de omnibus tacite inclusi, & virtualiter contentis in contractibus; Paz etiam gen. ait loquens, & idem exemplum commemorans in praxi 1. tom. 4. cap. 1. num. 13. & 14. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 1. part. §. 11. ampl. 4. num. 20. loquens in specie de hoc exemplo, & generaliter de omnibus in tota illa ampliat. ex num. 18. & quod ad hoc exemplum attinet, probatur ex textu in l. si duo parvo- ni 13. §. Marcellus, ff. de iurejurando.

De tertio exemplo, Rodericus Suarez in d. §. secundo extendit n. 3. vers. Ceret aliquam differentiam, Rodrig. de concursu, & privilegiis creditorum 1. part. artic. 6. num. 43. Didacus Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordinamenti colum. 1078. vers. *Utrum autem contractus, facit Baldus in l. contractus 17. num. 19. Cod. de fide instrum.*

Eloquentes de quarto exemplo, Bartol. Bald. Romanus, Alexander, Felin. & quamplurimi alii, quos retuli, & sequuntur sibi supra hoc titul. disput. 3. num. 35. Univerisim instrumenta posse executioni mandari, etiam quod tacitam, & virtualiter obligationem in eis implicite contentam, senferunt Imola in l. 1. num. 6. ff. de iis, que in testam. delentur. Franciscus Aretin. in l. si in testam. 5. ff. de vulgar. & pupill. subst. Sapia in leg. ultima n. 54. Cod. de edit. Div. Adr. tollen. Barzius tract. de garantia 1. part. quest. 9. post medium, & quest. 10. & 11. Surd. dec. 254. num. 39. Magonius decis. Florentina 3. num. 20. Pacianus de probat. qui late tractat libr. 1. cap. 26. ex num. 65. Ruginellus pract. quest. cap. 20. qui examinat specificus Colerus de processib. execut. part. 2. cap. 3. ex num. 487. Gratianus discept. forens. tom. 1. cap. 3. ex num. 46. & 47. & cap. 115. ex n. 27. & tom. 2. cap. 323. n. 9. & 11. & Hævia Volano in Curia Philippica 2. part. §. 7. num. 4. Villadiego in Politica cap. 2. num. 17. Franch. dec. 325. Gallesius de obligatione camerale quest. 31. n. 12. & 13. & ad eum Zacharias num. 10. & 16. Cævallos in Specul. pract. quest. 246. Parladorius rerum quotid. lib. 2. cap. fin. 1. part. §. 11. 4. ampliar. ex num. 18.

Ratio est, quoniam paria sunt aliquid esse expressum, 10. & explicitum, vel esse tacite, & virtualiter contentum, impicitum, & subintellecum in expresso; nam id etiam habetur pro expreso, & explicito, leg. iam hoc iure 4. ff. de vulg. & pupill. subst. leg. cum quid 3. si cert. petat. Decius consil. 15. num. 6. & consil. 68. num. 3. Cravetta conf. 149. num. 11. Cephalus conf. 152. n. 76. lib. 2. Tiraquell. ad leg. combiales 1. 16. gloss. 7. num. 179. Rodericus Suarez ubi supra, item Parladorius dict. num. 18. & 19. Giurba decis. 45. ex n. 2. Ergo tam sententia, quam instrumentum habent paratam executionem pro contentis implicite, & virtualiter, quemadmodum pro expressis.

Ad argumenta adducta pro prima sententia responderetur. Ad primum, verissimum esse, sententiam esse stricti juris, & cessare effectum ejus, ubi cessant verba: verum nihilo.

nihilominus sententiae verba comprehendunt, & includunt sensum implicitum, qui venit in necessariam consequiam expreforum, & quoad hunc sententia habet quoque suum effectum, quantumvis sit stricta, ut adnotarunt Doctores relati à nobis *supra num. 6.* & probant allegati textus,

12. Ad secundum, statuta simpliciter tribuentia instrumentis vim executivam, quamvis strictè intelligenda, censentur eisdem vim executivam concedere quod ea etiam, quæ virtualiter, & implicitè continent, & sunt connexa cum expressissimam ista etiam videntur expressa, & explicita. Præterquam quod eum contrahentes contrahunt, & convenient ut se, videntur se conformare cum dispositione legis, leg. s. in*testamento* 5. circa finem, ff. de vulgar. & pupill. subſtit. qui dicit, ita sentire communiter Doctores, Canarius ubi *supra*, Anton. Gomez in leg. 45. Tauri num. 139. Menochius de adipisci. possedit. remed. 4. ex num. 214. qui exactè examinat questionem, & tandem partu huic adhaeret, Argelius de acquirend. poss. q. 7. art. 6. ex num. 164. qui etiam argumenta contraria expendit, & disolvit, Paz de tenuta tract. 1. cap. 29. ex num. 28. Azevedus in leg. 3. num. 14. in fin. tit. 13. lib. 4. recopilat. tractat latè Tiraquellus, quamvis dubitatur videatur, tractat. le mort. Sistit, le viſſ. Secunda parte, declaratione 10.

Hæc autem conclusio comprobatur. Primo, quoniam beneficium l. ult. Cod. de edito D. Adrian. tollend. conceditur heredi scripto. Heres autem, qui vocatur ad haec fiduciam ex tacita substitutione, dicitur scriptus in testamento. Ergo etiam illi debet concedi predictum beneficium. Minor probatur, quoniam scriptum illud dicitur, quod ex scriptura percipitur, & illud dicitur posse legi, quod ex vi verborum expressis scriptorum apprehenditur, & intelligitur sine extrinseca suppositione, l. 1. §. legi, & ibi glossa, verb. Si non extrinsecus, ff. de iis, que in testam. delent. Egregie enim ait Bald. ubi *supra* scriptum sep̄ numero plus significare, quam loquatur.

Secundo, quoniam ideo expressè substituto conceditur beneficium predicta legis ultima, quia per ostensionem testamenti resultat notorium, ut docet Bart. ibi num. 9. & 10. Ex ostensione autem testamenti confat notoriè esse quem substitutum, etiam tacite; quia ex quo apparebit substitutum vulgaris, apparebit etiam sub illa inclusa & contenta tacita pupillaris, cum eam inclusorem operetur jus ipsum, sine alio exteriori additamento, ex d. l. jam hoc jure, ff. de vulgar. & pupill. subſtit. & id dicitur expressum, quod tacite inest ex natura expressis, in pluribus prosequitur Tiraq. in l. comm. l. 16. gloss. 7. ex n. 176. & allegati sup. n. 10. Ergo huic tacite substituto debet concedi beneficium illius legis, tamquam expressè vocato per testamentum, & de cuius vocatione per ipsum testamentum notoriè constat. Plures alias rationes adducunt Menochius ubi *sup.* ex num. 217. & ibi ex num. 220. dissolvit octo objectiones contra hanc sententiam, que verissima est, item Argelius ubi *sup.* pro qua militant, que hucusque dicta sunt in hac questione.

Illud tamen circa illam est animadversione dignum, quanvis verissimum sit testamentum habere paratam executionem quoad tacitas substitutiones, non tamen habere paratam executionem quoad substitutiones extensas. Ut verò explicetur hæc animadversio, præsupponendum est, substitutiones & substitutiones interdum extendi de uno casu ad alterum ex conjecturata mente defuncti, ut docent Doctores in l. Gallus, §. & quid si tantum, & in l. commodissime, ff. de liber. & posthum. & in leg. 1. ff. de vulgar. & pupill. subſtit. ubi Ripa ex num. 89. Gulielmus Benedictus in repet. cap. Raynicius, verb. Si absque liberis moreretur 2. num. 191. de testamento. Roderic Suarez in leg. posse rem judicatae, ff. de re judicatae, notabilis 4. seu §. adde quartum, Didacus de Segura in repet. l. si ex legati causa ex num. 6. ff. de verbis obligat. Anton. Gomez in leg. 45. Tauri num. 134. & 135. Spino in speculo testatorum gloss. 34. num. 35. Menochius de adipisci. possit. remed. 4. ex num. 693. Achilles Personalis de adipiscenda possit. num. 58. Parladornis lib. 2. ver. quotid. cap. fin. 1. part. §. ex num. 1. Villadiego in Politi. cap. 2. num. 18. Colerus de processibus execut. part. 3. cap. 1. num. 27. & cap. 2. n. 35. cum sequentibus, Rodriguez tract. de executione cap. 1. art. 4. ex num. 14. Joseph. Ludovicus decis. Perusin. 23. num. 6. & 24. de jure Castellæ leg. 2. tit. 14. part. 6. ubi Gregorius ex gloss. 1. & leg. 3. tit. 13. lib. 4. recopilat. & ibi Azeved. ex n. 1. Habere, inquam, paratam executionem quoad predictam immisionem, non solum ratione institutionis, aut substitutionis expressæ, sed etiam virtute substitutionis tacita. Verbi gratia, ratione substitutionis pupillaris tacita contenta in vulgaris, vel vulgaris tacite contenta in pupillari, juxta traditionem Doctorum, per textum ibi, in l. jam hoc jure 4. ubi Bart. ff. de vulg. & pupill. subſtit. Meminerint Anton. Gomez tom. 1. variar. cap. 3. num. 10. cum sequentib. Franciscus Comanus commentatorum juris civilis lib. 10. cap. 8. ex num. 11. Zarius in tract. substitutionum cap. 1. verſ. Sextus effectus est, & cap. 2. verſ. Secundi membra investigatio, Spino in speculo testam. gloss. 22. ex num. 24. & gloss. 23. ex n. 19. Intrigiolus de subſtit. cent. 1. quæst. 12. cum sequentibus, & quæst. 37. & 39. cum sequentibus, & quæst. 84. cum sequentibus, & quæst. 92. cum sequentibus. Mantica de conject. ult. volvnt. 200 lib. 5. Funaus tract. de subſtit. num. 15. & 16. Fusarius tract. de subſtit. quæst. 24. & 28. & passim reliqui agentes de substitutionibus. Itaque non solum expressa institutio aut substitutione scriptæ in testamento solemniter habent executionem paratam quoad predictam immisionem, sed etiam substitutiones tacita, & tacite substitutus habent illum remedium ex predicta leg. edito,

Sar-

Sarmiento num. 9. & sequentib. libr. 5. selectarum, Ripa in d. l. 1. ex num. 94. ff. de vulgar. Socinus ibid. num. 13. vers. Ostaz limitat, & cons. 140. n. 9. vol. 1. & cons. 77. num. 7. vol. 3. Ancharanus cons. 357. Angelus cons. 93. Alexand. cons. 1. n. 11. circa fin. lib. 1. Decius cons. 227. n. 12. circa finem, Decianus responso 1. ex num. 6. vol. 2. Hondon. cons. 60. num. 27. vol. 1. Menochius cons. 171. n. 19. lib. 2. & cons. 243. ex n. 23. lib. 3. Surdus decis. 37. ex num. 2. & decis. 202. num. 6. & 207. num. 13. & 14. Sim. de Pratis de interpretat. ultim. volunt. libr. 1. interpr. 2. dubit. 2. solut. 14. ex n. 22. & n. 30. usque ad fin. & lib. 3. interpr. 2. dubit. 1. solut. 5. n. 12. Galganetus de condit. & demonstr. 1. par. cap. 102. num. 2. Intrigliolus de substitutionib. centur. 1. quæst. 17. num. 8. & ex num. 46. Fufarius de substitutionib. quæst. 460. cum dub. sequent.

19. Inò vero communis est etiam Doctorum sententia, universum, & sineulla distinctione, sive conditio sit necessaria, sive voluntaria, ex verisimili mente, & conjecturata voluntate dispositoris, extendi possit substitutiones ob identitatem rationis ex uno casu simili ad alium similem. Solent adnotare in d. leg. Gallus 29. §. & quid si tantum, ff. de liber. & posthum. & in d. leg. 1. ff. de vulgar. Animadvertis Barthol. Socinus in d. §. & quid si tantum num. 6. Decius cons. 227. num. 12. Alexand. cons. 130. libr. 2. Hieronymi Gabr. consil. 95. num. 3. & 4. lib. 1. Molina de Hispan. primog. lib. 3. cap. 5. ex num. 2. Decianus responso 1. ex n. 85. & ex n. 100. & ex n. 114. & num. 141. Menochius cons. 339. ex n. 18. & cons. 432. num. 13. & 14. Josephus de Rusticis consil. 1. num. 70. post tract. de liberis in condit. positis, Fusarius cons. 115. num. 16. vers. Quarto restatur, Pereg. consil. 51. n. 17. lib. 5. & de fideicommiss. art. 11. n. 46. Castillo lib. 4. quotid. controversia cap. 15. n. 57. Thesaurus decis. 370. num. 31. Vivius decis. 513. num. 20. Surd. decis. 37. ex num. 17. & num. 31. & decis. 207. ex n. 9. & cons. 236. ex num. 25. lib. 2. & consil. 347. lib. 3. Augustinus Barbosa tract. de clausulis usus frequentibus, clausula 182. num. 3. Similes verò causas vocant illi, vel in quibus viget eadem, vel major ratio, vel ex quibus oritur idem effectus, adnotarunt Bald. in d. §. & quid si tantum n. 3. Imola num. 32. Jaf. num. 23. Angelus in l. qui liberis 8. num. 1. & ibidem Imola num. 2. ff. de vulgar. Menoch. de presumpt. lib. 4. d. presumpt. 65. n. 18. & cons. 432. num. 5. Decian. dict. responso 1. num. 114. & 115. lib. 1. Cravetta consil. 183. num. 3. volum. 1. Rolandus à Valle consil. 72. n. 40. vol. 1. Ponte consil. 20. n. 13. & sequentib. lib. 1. Pratis de interpr. ultim. volunt. lib. 1. interpr. 2. dubit. 2. solutione 14. n. 13. Burgos de Paz in l. Tauri ex numer. 74. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 1. part. cap. 23. num. 42. Cacharanus decis. 167. num. 9. Sarmiento lib. 5. selectar. in §. & quid si tantum ex n. 6. Costa in cod. §. & quid si tantum 2. part. ex num. 7. novissime D. Petrus Jordanus Ursinus S. R. C. Praes. Juristicus consultissimus, & multis aliis ingenii, humanitatis, & omnini virtutum ornamenti cumulatissimus in suo tract. de successione feudorum part. 2. quæst. 1. art. 1. num. 6. & art. 3. num. 9.

20. Probatur autem predicta communis sententia. Primo ex text. in l. fideicommissa 11. §. si cuius ita, ff. de legat. 3. leg. mulier. 22. leg. heredes mei 57. §. cum ita, ff. ad Trebell. Item ex eo, quod cum in testamento testatoris voluntas totum faciat, & tamquam lex servanda sit, & præcipue spectanda, d. l. fideicommissa, §. item si quis l. quisquis 93. ff. de leg. 3. l. ex facto 35. §. rerum autem italicarum, ff. de heredib. insti. leg. heredi posthum 130. ff. de leg. 1. & leg. in conditionib. 19. in princ. ff. de condit. & demonstr. d. l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell. leg. cum quæst. 23. in fin. Cod. de legat. Aurb. de mpt. in fin. §. disponat, Costa in d. §. & quid si tantum 5. part. ex num. 3. Pratis de interpretat. ultim. volunt. lib. 5. interpr. 1. dubit. 1. exnum. 1. Surdus decis. 210. num. 13. Peregr. de fideicommiss. art. 7. num. 21. & dict. artic. 1. per 10. Pelaez de majoribus 2. part. in initio ex num. 9. per multos sequentes, Galganetus de condit. & demonstr. 2. part. cap. 1. quæst. 50. fit, ut cum testator in dispositione respicit, & intendit aliquem effectum, censeatur velle illud, ex quo sequitur idem effectus. Quia præsumitur ea voluisse disponere, de quibus si fuerit interrogatus, verisimiliter disposuerit, leg. Tauri 25. §. Luctus, ff. de liber. & posthum. celebris ultima, in fine in l. tale pultum 41. §. finali, ff. de pult. nota Tiraquellus in l. si unquam, in principio num. 56. Cod. de revoc. donat. Anton. Gomez tom. 1. variar. cap. 3. n. 10. col. 2. vers. Confirmatur, Molina de primog. lib. 1. cap. 13. num. 90. & lib. 4. cap. 5. num. 18. Pelaez de majoribus 2. part. in initio n. 136. Mantica de conject. ultim. volunt. lib. 3. tit. 19. ex num. 4. & lib. 6. tit. 14. n. 4. & lib. 11. titul. 16. num. 4. Peregrin. de fideicommiss. dict. artic. 11. num. 32. Castill. quorid. controversial. lib. 2. cap. 22. n. 66. & non curatur de modo, & medio, dum habeatur effectus, & finis intentus, l. mulier 22. in princ. ff. ad Trebell. l. hoc stipulatio, §. Deus, ff. ut legat. nom. cau. leg. cum seruos 104. ff. de verbis obligat. Alexander in leg. 1. §. lex Falcidia, ff. ad legem Falcidiā. Menchaca controversialium illustrium lib. 1. cap. 27. num. 7. Everardus in locis legalibus, loco 101. ab equipollentibus, Sarmiento de redditibus Ecclesiasticis part. 1. cap. 2. num. 16. Raudensis decis. Pisana 4. num. 26. Thulcus litter. E. conclus. 51. Nam ubi adeo voluntas testatoris ex verisimilibus, & legitimis conjecturis elicita, suffici, quaslibet conditiones impliri per equipollens, quoniam obtineatur finis, & effectus ille, quem testator præcipue respexit, Mantica de conjectur. lib. 13. dict. tit. 16. ex num. 4. Covarruvias in practicā cap. 39. ex num. 7. Ex quibus consequens est, ut ex mente defuncti conjecturata possit in quocumque casu fieri extensio ad alium similem.

Quamvis itaque testamentum habeat paratam executionem (ut eò revertatur, unde digressi sumus) quoad immisionem in possessionem bonorum defuncti ratione substitutionis tam expressæ quam tacita, non habet paratam executionem ratione substitutionis extensa ex verisimili testatoris mente; & conjecturata ejus voluntate, ut eleganter notarunt Zucardus in repetit. d. l. edito ult. n. 234, versic. Non obstat, & n. 235. vers. Ad quintum, Cod. de edito D. Adrian. tollend. Menoch. de adipisci. possit. remed. 4. n. 228. Pelaez de majorat, 2. par. in initio n. 66. Quia adnotatio comprobatur ex doctrina Baldi in l. 2. num. 11. Cod. de parib. qui filii distractaver, qui aut, flante statuto generali, quod statuta debent fieri ad litteram, tunc non posse fieri extensionem, quoniam casus extensus non comprehenditur sub littera, neque legi potest, sed intellectu, & discursu percipitur, l. 1. §. legi, ff. de iis, que in testam. delentur. Quam doctrinam sequuntur, & extollunt Alexand. in l. 1. n. 35. ff. de vulgar. Bartholom. Socinus ibidem num. 38. idem Alex. in l. pos. editam 5. num. 4. C. de impab. & alii subff. Jas. in leg. non dubium num. 3. C. de legib. Felin. in cap. translato 3. num. 5. de constitut. Angelus de acquir. possit. quæst. 7. art. 6. num. 160. Zucardus, & Menoch. ubi *supra*. Cum igitur d. l. ult. statuat, testamentum servari, & executioni mandari juxta sui figuram, seu litteram, judici ostensam, non poterit dari immissio vigore testamenti ex dispositione extensa, cum hæc non oculis, sed intellectu percipiatur. Confirmatur ex doctrina Fellini ubi *sup.* n. 3. & 5. quoniam commemoravi, & sequitur sum supra hoc tit. disput. 3. num. 36. qui ait, quamvis habeatur pro espresso in instrumento illud, quod contingit in eo virtualiter, ita ut mereatur executionem, tamen hoc fallere, seu locum non habere, quando quod elicit virtualiter, non deducitur taliter, quod de necessitate inferatur, sed persuasivè, vel argumentativè. Consonat Pelaez ubi *sup.* num. 69. At substitutione extensa non infertur necessaria ex scriptis in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B. concil. 132. & quæ est contrariarum opinionum rationibus involuta, juxta Calvinum in lexico, verb. Brocardica, in qua non solum multi varia dicunt, sed iidem scripti in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B. concil. 132. & quæ est contrariarum opinionum rationibus involuta, juxta Calvinum in lexico, verb. Brocardica, in qua non solum multi varia dicunt, sed iidem scripti in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B. concil. 132. & quæ est contrariarum opinionum rationibus involuta, juxta Calvinum in lexico, verb. Brocardica, in qua non solum multi varia dicunt, sed iidem scripti in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B. concil. 132. & quæ est contrariarum opinionum rationibus involuta, juxta Calvinum in lexico, verb. Brocardica, in qua non solum multi varia dicunt, sed iidem scripti in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B. concil. 132. & quæ est contrariarum opinionum rationibus involuta, juxta Calvinum in lexico, verb. Brocardica, in qua non solum multi varia dicunt, sed iidem scripti in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B. concil. 132. & quæ est contrariarum opinionum rationibus involuta, juxta Calvinum in lexico, verb. Brocardica, in qua non solum multi varia dicunt, sed iidem scripti in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B. concil. 132. & quæ est contrariarum opinionum rationibus involuta, juxta Calvinum in lexico, verb. Brocardica, in qua non solum multi varia dicunt, sed iidem scripti in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B. concil. 132. & quæ est contrariarum opinionum rationibus involuta, juxta Calvinum in lexico, verb. Brocardica, in qua non solum multi varia dicunt, sed iidem scripti in testamento, sed persuasivè, vel argumentativè: Nam materia extensionis de uno casu ad alterum est conjecturalis, & dubia, in qua nihil certum definiri potest, ut animadvertis Hieronymus Gabr. consil. 14. in princip. & num. 1. vol. 1. Quam propterè Doctores vocant materiam brocardam, ut notari Farinacci in fragmentis criminalib. list. E. num. 50. brocardia autem dicitur, quæ dubia est, difficilis, & incerta, ut testatur Thulcus litt. B